

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Gotfridus Abbas XXIX. eligitur Anno Domini MCCXCIII. & præfuit annis VII.
mense uno, diebus XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

anno Regiminis sui tertio decimo jam completo, simul adjunctis viginti diebus. Vir quidem in sua generatione bonus & diligens in ministerio, sed p̄cis hujus Cœnobij Patribus tam Zelo regularis disciplinae, quam observantiâ inferior.

De Godfrido hujus Monasterij Hirsaugiensis
Abbate XXIX. qui præfuit annis VII. mense uno,
diebus XXIV. & Gestis varijs.

Anno Dominicæ Nativitatis MCCXCIII. Indictione Romanorum sextâ. die mensis Februarij decimâ, convenerunt Fratres hujus Monasterij Pastoris regimine destituti ad locum capitularem pro novi electione Abbatis. Qui præmissis ex more ad Deum precibus, consilijs quoque & tractatibus pro negotio tunc necessarijs & opportunis, tandem unanimi consensu Godfridum Monachum venerabilem, qui Custodis eo tempore curabat officium, in Abbatem super se constituerunt.

Godfridus
fit Abbas
XXIX.

Qui confirmatus à Friderico de Bollandia Ecclesiæ Neometensis Episcopo, & juxta consuetudinem antiquam solemniter benedictus, præfuit annis VII. mense uno, diebus verò quatuor & viginti. Vir quidem bonus in se, & nulli sine rationabili causa molestus, qui temporalium rerum reparator & pro viribus consecrator diligentissimus extitit, quamvis non omnia, quæ prius fuerant alienata, reparârit.

Patriâ Suevus erat, de honesta familia natus, quem cura parentum Cœnobio tradidit, cum esset adhuc inennis, provisionem magis intendens corporalem, quam animæ salutem. Veteris etenim constitutionis à Sanctissimo Abbate Wilhelmo editæ, ac per Sedem Apostolicam approbatæ, quâ omnino cavebatur, ne quis ante vicimum atatis annum in hoc sacro Cœnobio susciperetur ad Monachatum, subintraverat oblivio; quoniam tepescente paulatim regularis observantiæ studio, transivit in abusum etiam hæc laudabilis institutio. Non est puerorum Regularis observantiæ integritatem posse custodire, quæ res & moribus, & ætate requirit perfectos. Godfridus igitur ad Monasterium puer susceptus, ad exemplum eorum, quos reperit, instituitur, & moribus cum ætate proficiens tandem Sacerdos ordinatur. Non diu post Subcantoris ei ministerium committitur, in quo multis annis Domino fideliter servivit. Magnæ litteraturæ non extitit, non tamen penitus Idiota vel indoctus fuit. Mediocriter potuit scripturas intelligere, & in his, quæ suum concernebant officium, competenter se juvare. Nam illo tempore ordo noster tam in eruditione scripturarum, quam in sanctimonîa vitæ meritum defecerat: in quo Monachus vel sanctus vel eruditus rarus occurrebat. Quæ quidem calamitas Ordinem sanctum pene totum operuit: à qua deformitate nunquam postea totus surrexit. Verùm ut in semita capri permanceamus propositi, oportet nos querelas intermittere communes.

Godfridus
fit Monachus,

Godfridus ergo Monachus posteaquam Succentoris officium multis annis strenuè impleverat. Custos tandem Ecclesiæ principalis constituitur, & suorum jussione Abbatum sæpius etiam in rebus externis arduis

H 2

ad

Wilhelmij

An. Hirsaug.

70. II.

S. V.
15

ad consilium seniorum convocatur, fuit enim prudentiâ singulari præditus: qui si fuisset tempore prisco, quando Monasticæ disciplinæ in hoc Monasterio vigeat integritas, homo certè magnæ Religionis præcæteris evasisset. Ex Custode tandem vasorum Ecclesiæ materialium factus est sicut diximus Custos & Rector immortalium animarum.

Godfridi
Abbatis dis-
positio
corporis.

Quantum ad corporis dispositionem pertinet, homo erat staturâ magnus & satis longâ, plus ad pinguedinem tendens, quàm in contrarium; persona elegans & majestate quadam naturali reverendus; ut etiam ipsa in eo natura diligens operatrix nihil videretur omisisse eorum, quæ virum cæteris præficiendum vel ornare possunt, vel perficere. Caput pro magnitudine corporis habebat pulchrè dispositum, nigris capillis decenter ornatum, ab anteriore parte aliquantis per calvum. Barbam & multam in eo natura produxit, & canicie venerandâ respersam. Incessu gravis & lentus erat, ut etiam inter eundem quandam præ se ferret maturitatem. Vox illi virilis erat & sonora, & quæ maximè ornabat perorantem: cujus eloquium omne præmeditatum esse à nescientibus videretur propter dicendi proprietatem.

Godfridi
Abbatis dis-
positio
animi.

Consilio fuit promptus, & ad quæque difficilia sufficiens, ita ut in rebus arduis nemo facilius illo & citius consuluerit unquam. Contulerat ei natura ingenium docile, profundum, subtile & promptum, quo tam acutè plerumque uti consuevit, ut scire cogitationes Fratrum suorum crederetur. In agendis negotijs temporalibus magnâ utebatur providentiâ, & jurisdictiones Monasterij sui non permisit in aliquo violari. Collapsam tamen Regularis disciplinæ observantiam reformare non potuit, qui moribus inventis rectè se vivere putavit. Conversatione suâ publicâ præferebat honestatem, sed quantum ad internæ puritatis integritatem pertinet, sicut nemo scit cogitationes hominum, ita judicare conscientiam, te latentem, alienam temerarium est, & nimis periculosum. De manifestis ergo loquimur, quoniam Godfridus Abbas quidem in sua generatione fuit bonus, veruntamen peculium Monachis non abstulit: sed eum vivendi modum quem reperit, quamvis Regulæ contrarium, permisit.

Wormatiâ
crematur
ignibus.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato nonagesimo tertio supra ducentessimum atque millesimum, qui fuit primus Godfridi Abbatis hujus Monasterij Hirsaugiensis, Urbs Wormatiensis igne casuali nocturno tempore incensâ magna ex parte cremata fuit, & multa civibus incommoda provenerunt.

Adolphus
Rex in Mis-
nenses ducit exerci-
tum.

Eodem quoque anno Rex Adolphus contractis undique copijs ingentem contra Misnenses duxit exercitum, quorum Princeps, quem Marchionem vocabant, Romano diu rebellis Imperio extiterat. Rex verò Adolphus Marchionatum ipsum potenter ingressus, Marchionem superavit, & procul extra patriam proscrispsit. Magnam deinde auri summam ex pia consideratione legitimis donavit hæredibus, comparatimque pecuniâ simul & armis principatum illum Romano imperio totaliter subjecit & ipsum pacificè possedit deinceps, quam diu regnum obtinuit.

Anno prænotato inter duos Reges Anglorum scilicet & Gallorum diuturnum illud bellum, & utriusque parti longè perniciosissimum pro quibusdam

busdam Regni terminis sumpsit initium, cujus occasione successu temporis multa hominum millia perierunt. Quæ quidem Regum dissensio tunc incepta, pluribus annis durans, ac multis plerunque bellis agitata nec hodie finem accepit.

His temporibus Albertus ex Comite de Habsburg Dux Austriae Rudolphi quondam Regis natu major filius, Regi Adolpho maximè contrarius extitit, & æmulos contra illum plurimos excitavit. Cujus rebellionis causa principalis cæca fuit ambitio, quâ alter alteri non parum invadebat pro regno. Mortuo siquidem Rege Rudolpho Albertus ejus filius ad se regnum pertinere totis viribus contendebat, asserens non alienum quempiam ad regnum vocandum, quamdiu idoneus inveniri posset de regali prosapia ad regnandum. Verùm Principes hanc ejus contentionem libertati electionis scientes esse contrariam, Adolphum Comitem de Nassaugia sicut diximus in Regem unanimiter elegerunt.

Hinc motus in iram Albertus, quoniam à Principibus se putabat contemptum, Regi Adolpho cunctis diebus adversabatur, donec desertum à Principibus tandem in campo Wormatiensi occidit. Inter alios verò, qui cum Duce Alberto contra Adolphum conspiraverant Regem, non ultimus fuit Eberhardus Comes de Wirtenberg, homo bellicosus, fortis, audax & quietis impatiens, qui semper vixit in armis, & multa cum vicinis prælia gessit. Nulli regum suo tempore imperantium voluntate spontaneâ unquam fuit subjectus, sed cum singulis contentiones habuit, & cunctis semper fuit infestus: Rudolpho inprimis, ut supra diximus, rebellis fuit atque contrarius, & in eum cum quindecim comitibus conspiravit. Deinde Duci Alberto contra Regem Adolphum usque ad mortem pertinacissimè adhæsit. Quo tandem occiso non minus Alberto Regi extitit contrarius, quàm reliquos ante illum fuerat persecutus.

Anno item prænotato Rex Adolphus in oppido imperiali Eslingen apud Suevos conventum Principum habuit: ad quem omnes Sueviæ Comites, Barones, ac nobiles convocavit, qui mandatis Regalibus obtemperantes ire curabant, solus Comes Eberhardus de Wirtenberg venire contempsit. Regina tamen, quæ intereâ morabatur in castro Achalm in monte propè Rütlingen, invitata per Comitissam de Wirtenberg uxorem Eberhardi Comitis ad Stutgardiam venit, & baptismo filix illius interfuit.

Anno etiam prænotato in die Apostolorum Petri & Pauli moritur Henricus de Gandavo Canonicus & Archidiaconus Ecclesiæ Tornacensis, ibidem in Templo Beatæ semper Virginis Mariæ sepultus, Doctor Parisiensis omnium sui temporis facilè doctissimus: qui inter multa ingenij sui opuscula scripsit opus insignè, quod Summam Theologiæ prænotavit. Super sententias quoque libros quatuor. Quodlibetorum etiam lib. II. De sancta Virginitate lib. II. De Pœnitentia salutari lib. I. Sermones quoque multos & varios composuit. Et plures in Aristotelis volumina commentarios scripsit elegantes.

Item anno præscripto sextâ decimâ die mensis Novembris obiit Simon de Schöneck Episcopus Wormatiensis, & in Monasterio Schönauigiensi Cisterciensis Ordinis in sua Diœcesi sepelitur. Post quem Canonici majoris Ecclesiæ Gerardum filium Comitis Hirsuti vulgari vocabulo Rug-

Albertus
Dux Au-
stræ Regi
Adolpho
contrarius;

Eberhardus
Comes de
Wirten-
berg.

Conventus
Principum
in Eslingen.

Henricus
de Gandavo
Doctor
Parisien-
sis obiit.

Gerardus
fuit Episcopus
Wormatiensis.

Wormatiensis

An Hirsaug

Jo. II.

S. V.
15

graff in Antistitem unanimiter elegerunt. Sed quia vacavit Sedes Apostolica, & illo in tempore non habebat Pontificem, electus iste mortuus fuit ante confirmationem.

MCCXCIV.

Cœlestinus
fuit Papa V.
ex Eremita.

Anno Godfridi Abbatis Hirsaugiensis secundo, Indictione Romanorum septimâ, post longam & diurnam Papatûs vacationem in hoc tandem convenere Cardinales, ut quia nullus alteri Pontificatum favebat, nullum de Collegio vel catu suo hac vice, sed extraneum aliquem in Papam eligerent. Quæ res cum placeret omnibus, elegerunt Petrum de Murrone Eremitam, cujus fama sanctitatis totam tunc respererat Italiam, qui statim de Eremo per solennes nuntios evocatus Pontificatum assumpsit invitus. Electus verò Aquilam profectus est, & convocatis ad se Cardinalibus cum maxima ibidem solemnitate coronatur, cujus ordinationi ducenta millia hominum interfuisse referuntur. Qui Cœlestinus ejus nominis quintus nuncupatus præfuit mensibus v. & die unâ, vir quidem litterarum ignarus, sed vitæ merito & prærogativâ sanctitatis nulli suo tempore secundus.

Eberhardus
fuit Episcopus
Wormatiensis.

Eodem anno mortuus est Gerhardus Comes Hirsutus electus Episcopus Wormatiensis, priusquam Confirmationem suam à Rom. Pontifice impetrare potuerit, sicut antehac diximus. Quo nimis citò vitâ defuncto Electus in Pontificem memoratæ Ecclesiæ fuit Eberhardus de Stralenberg, & præfuit mensibus decem.

Adolphus
Rex Angliæ
promittit
auxilium
contra Gallos.

His temporibus inter Philippum Regem Gallorum, & dictum Regem Anglorum Eduardum concepta prius dissensio plura mala protulit, & eos in prælium atrox nimium concitavit. Multa sibi invicem damna & mala intulerunt, incendio, prædâ, ferro & nece plurimorum, injurias suas totis viribus mutuò vindicantes. Nec diu postea cum Rex Anglorum Gallum viribus metueret fortiorem, Adolphum Regem Theutonicorum tam contra Flandriæ Comitem, quam adversus Regem Galliarum in auxilium vocavit. Cui Rex Adolphus voluntarium promittit auxilium, ita tamen, si pecuniam prius mitteret sufficientem ad conducendum exercitum. Rex ergo memoratus Anglorum, quem bellandi necessitas magna urgebat, sine cunctatione aliqua centum millia marcarum argenti misit Adolpho Regi ad Coloniam, rogans ut promissum auxiliorum exercitum ad statutum diem destinaret in Flandriam. Nam sic ambo Reges inter se apud Coloniam prius concluderant, quòd Eduardus Rex Angliæ memoratum pondus argenti mitteret ad manus Regis Adolphi; quanto citius posset; Rex verò Adolphus Principes Imperij cum eadem pecunia conduceret, & Angliæ contra Gallos & Flandrenses in auxilium destinaret. Rex Angliæ promissit pecuniam, Adolphus Rex assistentiam, Principes quoque subventionem salvo stipendio promisso. Rex verò Adolphus posteaquam in comuni distribuendam principibus pecuniam accepisset, centum millia videlicet marcarum argenti, totum pndus illud æris sibi retinuit, & nihil omnino Principibus dedit: propterea eos ad maximam contra se indignationem provocavit. Unde cum dies jam instaret congregandi exercitum, nullus Principum Regi curavit occurrere, propterea quòd pecuniam eis promissam singulis juxta conditum minimè transmisisset. Unde nimium confusus Rex Adolphus eum

pecu-

pecuniam eâ conditione accepisset memoratam, ut Principes conduceret cum ea contra Comitem Flandriæ ad pugnandum, & eam sibi retinisset totam, exercitum congregare non potuit, nec in auxilium Anglorum venit; solus enim cum paucis, quos secum habebat, militibus proficisci erubuit, & comeatum Principum propter suam avaritiam & infidelitatem minimè impetravit. Hæc ejus infidelitas magnum Regi Anglorum periculum & incommodum attulit, & Imperio non parum contemptus & scandali fomitem dedit. Et magnum reverà scandalum, & maximè fuit ipsi Regi Adolpho, tam ingentem summam accepisse pecuniarum, & auxilium non attulisse promissum. Ex eo tempore Principes à Regis obedientia ceperunt deficere, & cum de die in diem amplius contemptui habere, causam habentes duplicem; alteram quòd auxilium Regi Anglorum promissum sub jurejurando non præstitit; alteram verò, quòd tam notabile pondus argenti Principibus distribuendum sibi ex avaritia soli reservavit. Crevit exinde paulatim contra illum indignatio Principum, quousque tandem vitam amisit & Regnum.

Anno prænotato Cœlestinus Papa V. vir sanctissima conversationis, cum ob causas multiplices Ecclesiæ, tum propter animi simplicitatem, factâ prius constitutione, quòd Papa renuntiare posset summæ dignitati, ad consilium Benedicti Cajetani Cardinalis, qui maximè ad Pontificatum videbatur anhelare, Papatum spontaneâ voluntate in manus Cardinalium resignavit. Qui cum postea ad Eremum redire, unde venerat, disponeret, à Bonifacio VIII. Successore suo captus est, & usque ad mortem in custodia firmissima detentus, coactus non diu, ut ferunt, postea mori, statim infinitis miraculis coruscavit. Quem Clemens V. sub nomine Petri postea canonizavit.

Hic sanctissimus vir ante Papatum vitam in Eremito ducens religiosissimam, pluribus annis cum ordinem Monachorum, quem Cœlestinorum vocant, sub Regula S. P. N. Benedicti omnipotenti Domino militantem primus instituit, & plura ejusdem sanctæ Religionis Monasteria per Eremum fundavit.

Eodem igitur anno tertiâ decimâ die mensis Decemb. hoc est, in festivitate S. Lucie, Benedictus Cardinalis apud Neapolim in Papam assumitur, & Bonifacius VIII. nuncupatur, qui præfuit annis octo, mensibus novem diebus xvii. vir in utroque jure doctissimus, cujus gesta copiosis scripta habentur.

MCCXCV.

Anno Godfridi Abbatis tertio, mortuus est Eberhardus de Stralenberg Episcopus Wormatiensis, decimo Pontificatus sui mense vixdum completo. Cui successit in Episcopatu electione Fratrum Emicho de Badenberga majoris Ecclesiæ Præpositus anno præterito in craftino S. Thomæ electus, sed anno prænotato consecratus, & præfuit annis quatuor. Ille venerabilis vir cum adhuc esset memoratæ Ecclesiæ Vangionum Præpositus, Capellam in Suburbano Civitatis novam construxit in honorem Beatæ Mariæ semper Virginis, in qua præbendas Canonicales 12. instituit, quas totidem Sacerdotibus, qui Domino servirent altissimo, concessit. Deinde Pontifex ordinatus opus bonum, quod intentione sanctâ cepit, abundantiore studio pietatis consumavit. Nam & proventus ejusdem

Rex Adolphus fidem Regi Anglorum non servavit.

Principes Imperij à Rege Adolpho defecerunt.

Cœlestinus Papa Papatum resignavit.

Ordinis Cœlestinorum institutum.

Bonifacius fit Papa VIII.

Emicho fit Episcopus Wormatiensis.

Ecclesia B. Virg. fundatur Wormatiæ.

1711

An. Hirsau

75. II.

S. V.
15

ejuſdem Eccleſiæ haud mediocriter auxit, & numerum perſonarum Domino ſervientium ampliavit. Sciendum verò, quòd priuſquam Eccleſia memorata ſumpſiſſet initium, erat in eodem loco poſta Imago B. Virginis Mariæ, ad quam plura divinitus fiebant miracula, quibus provocatus Dei populus locum ſolemni concuſſu quotidianiſque honorabat obſequijs. Crevit cum tempore fidelis devotio populi, & jam etiam de remotioribus provinciæ locis ad Wormatiam ſolemniſ fiebat concuſſus orantium, & pia vota deferentium Chriſtianorum. Alios (ut in ſimilibus fieri ſolet) ſincera mentis devotio, alios ad concuſſum induxit curioſa ſignorum admiratio. Duravit concuſſus iſte pluribus annis, miraculis quoque roboratus creberrimis inſignem conſtruxit Eccleſiam.

Albertus
Dux Au-
ſtriæ Regi
Adolpho
contrarius.

Anno prænotato Albertus Dux Auriæ Rudolphi quondam Regis Romanorum filius contra Regem Adolphum manifeſtam rebellionem exercuit, & quocunq; potuit Duces, Comites, Principes, Episcopos, Nobiles & Urbanos ab ejus fide revocavit. Quem Adolphus Rex conſulentibus amicis à Ducatu deponere voluit, ſed metuens furem Principum cum eo ſentientium, diſſimulare coactus fuit. Nam multi cum Alberto jam ſentientes, contra Regem conſpiraverant aperte, quorum, fortitudini cum nullâ poſſet ratione reſiſtere, non audebat eos contra ſe quavis occasione in bellum provocare.

Archiepiſc.
Colonienſ.
liberatur
de captivi-
tate.

Anno etiam prænotato, poſteaquam Siſſridus Archiepiſcopus Colonienſis in annum jam ſeptimum captivus à Comite Montenſi Adolpho detentus, quemadmodum ſuperius diximus anno Craſſihonis Abbatis nono, liberari aliter non poſſet, quàm ad voluntatem ipſius detentis, poſtulatam dedit pecuniam, & liberationis amore coactus eſt facere omnia, quæ Comes ille ſacrilegus voluiſſet, non ſine graviffimo Eccleſiæ ſuæ diſpendio. Conditionibus à Comite propoſitis, cum ſatiſfeciffet Archiepiſcopus per omnia, tandem de custodia ſolvitur, & redire ad Eccleſiam ſuam liber permiſſus eſt. Sed memor injuriarum, quemadmodum illatam ſibi contumeliam poſſet vindicare, anxius cogitat, & varios modos, omnèsque vias, ſi Comitem poſſet capere, ſedulo explorat. Poſtremo non diu poſt ſui dimiſſionem, arte uſus & induſtriâ, ſicut optaverat, ipſum Comitem Adolphum cepit, & in carcerem horrendum coniecit, in quo & uſque ad mortem in afflictione mentis & corporis maxima federe compulſus eſt. Cui miſerabiliter vincularo memoratus Archiepiſcopus improperando, quod ab eo ſuſtinuerat ipſe, pluries dixit: *Diſce nunc, quoniam ego te docebo, quemadmodum Archiepiſcopum debeas tenere captivum.* Verùm dum Comes omnia ſe Archiepiſcopo illico ad integrum promitteret reſtituturum, quæcunq; ab eo extorſiſſet, imò & alia multa polliceretur ſuperadditurum de proprio, ille reſpondit: *S. Petrus, cujus me ſervum non ſolum captivum detinere tanto tempore non timuiſti, ſed etiam indigne tractare non erubiſti, ſine his, quæ tu polliceris, ſuos poſſeſ enutrire miſtros, idcirco tuas pollicitationes tanti facio, quanti honorem Archiepiſcopi Colonienſis tu, antehac apud te detenti, iniuſte feciſti. Unde ſi totum aurum Arabiæ mihi dare poſſes, nihil tibi proſiceret: quoniam non quero tua, ſed te: nec pecuniam à te habere deſidero: ſed juſtitiam in te, quam meruiſti, juſte exercere volo. Tu pecuniam S. Petri contra juſtitiam ſuſcipiſti, cupiam quoque per violentiam extorſiſti: & per hoc in Deum & ſanctos ejus graviter peccaſti.*

Comes
Montenſis
Adolphus
capitur ab
Archiepiſc.
Colonienſ.

Ego

Ego Dei minister & Servus Beatissimi Apostolorum Principis Petri pecunias tuas non cupio, sed injurias Domini ac Patroni meo vindicabo. Captum te ut Sacrilegum & impium Ecclesie Dei hostem usque ad mortem hec vincula indubitanter amodo continebunt. Quod ore dixit, opere complevit. Nulla etenim ratione induci potuit, ut captivitatem ejus unquam relaxasset, sed manere usque ad mortem Comes infelix vinculatus compulsus est.

Adolphus Comes Montensis obiit in carcere.

Eodem anno Joannes Dux Brabantiae, qui Ducatum Limburgensem sicuti anno Craffthonis nono diximus, Comiti Reinhardo de Geldria praecepit, & captivitatis memoratae tam Archiepiscopi Colonienfis, quam Comitibus de Monte principalis causa fuit, volens agilitatem suam in armis ostendere, in quodam Hastiludio lancea secum congregientis transfixus miserabili morte interijt.

Joannes Dux Brabantiae in Hastiludio occiditur.

Claruit his temporibus Nicolaus de Bibera patriam Francus Orientalis, vir tam in divinis scripturis, quam in saecularibus studiosus & eruditus: ingenio promptus & clarus eloquio, nec minus in carmine exercitatus, quam prosa: qui sua eruditione & scriptis Erpfurdianum insigne Gynasium mirifice illustravit. Scripsit gemino Stylo quoddam opusculum, quod de malo cavendo sive occultum praenotavit, lib. unum. Epistolarum quoque familiarium ad diversos lib. i. Diversorum Carminum & Epigramatum lib. i. Alia etiam nonnulla scripsisse dicitur, quibus nomen suum posteritati commendavit, quae ad manus nostras non venerunt.

Nicolaus de Bibera Francus Doctor in Erfurt.

Conradus etiam Saxo dictus de Media civitate vulgariter de Halberstat Ordinis Fratrum Praedicatorum, vir undecunque doctissimus, haec ipsa tempora eruditione simul & lucubrationibus suis plurimum illustravit. Qui cum esset in Divinis scripturis egregie doctus, scripsit super sententias libb. iv. Volumen quoque insigne, quod summam Studentium praenotavit libb. iii. De Trivio lib. i. Commentarium in lib. S. Job, opus notabile composuit: quod legendo suis discipulis publice recitavit. Sermones quoque tam de Tempore, quam de sanctis libb. ii. Concordantias Bibliae novi & veteris testamenti, quas Repertorium haud improprie nuncupamus, ipse primus juxta ordinem Alphabeti excogitasse dicitur, ad commodum non modicum quidem eorum, qui vel in Cathedra docent, vel in Ecclesia sermocinando praedicant. Post plures annos hoc ipsum Bibliae Repertorium per multos viros eruditos fuit ampliatum, & maxime tempore Concilij Basileensis per Joannem de Ragusio, deinde per Gualterum Scotum, ac postremo per Joannem de Secubia sacrae Theologiae doctorem studiosissimum consummatum est, & in ea forma, qua nunc impressum creditur perfectum. In multos denique sacrae Scripturae libros idem Conradus elegantes commentarios scripsit: edidit simul & alia plura nobis ut ferunt incognita.

Conradus de Media Civitate Ordinis Praedicatorum.

Concordantiarum Bibliae compendium.

MCCXCVI.

Anno Godfridi Abbatis quarto. Indiēt. Romanorum nona, mortuus est Manegoldus Episcopus Herbipolensis Duxque Francorum Orientalium, vir bonus & prudens, amator Cleri & singularis fautor atque promotor Claustralium. Hic in primo anno Pontificatus sui gravissimas cum civibus dissensiones habuit, in tantum, quod Clerus omnis propterea de Civitate expulsus fuit. Postremo tamen Adolphus Rex vices suas amice interposuit, & concordiam inter dissidentes reformavit, & ita Clerus in urbem redijt.

Manegoldus Episcopus Herbipol. obiit.

1

Huic

Andreas fit
Episcopus
Herbipol.

Huic in Præfulatu Peapolitano & Ducatu, Canonicorum Electione successit Andreas de Gundelfingen, & præfuit annis ferme duobus atque viginti: vir strenuus & Jurium Ecclesiæ defensor acerrimus, qui & ipse aliquandiu stetit in dissensione cum civibus: qui tamen suâ prudentiâ & virtute superbiam eorum valde humiliavit.

Comes
Hollandiæ
filius Regis
Wilhelmi
occiditur.

Eodem anno Florentius Comes Hollandiæ filius Wilhelmi quondam Regis Romanorum à Frisonibus occisi, quemadmodum longè supradiximus anno Volboldi Abbatis duodecimo, homo nimium bellicosus, qui mortem Patris fati graviter & plus æquo de Frisonibus multo tempore vindicavit, anno ætatis suæ quadragesimo primo, tandem suorum traditione superatus ab ipsis Frisonibus inimicis suis occisus est in bello vicissimâ septimâ die mensis Junij.

Cui Joannes filius ejus in Regimine comitatûs Hollandiæ successit, vir & ipse bellicosus necessitate magis quàm voluntate compulsus, utpote, qui Elisabeth filiam Eduardi Regis Anglorum habebat uxorem, de qua tamen liberos non suscepit; unde ad bellandum duplici urgebatur causâ, altera quòd auxilium ferre Socero contra Gallos fuit necessarium: altera, quâ necem vindicare Genitoris videbatur honestum: sed annis non plene tribus supervixit.

Wilhelmus
fit Episc.
Trajectens.

Eodem quoque anno Bonifacius octavus Joannem Episcopum Trajectensis Ecclesiæ per Tyrannidem & occasione bellorum de sede sua pulsum, Tullensis Ecclesiæ Pontificem constituit: & per hæc ejus paci & tranquillitati maximè providit. Porro in ejus locum ad Ecclesiam Trajectensem Wilhelmum de Mechlinia in Romana curia eo tempore Auditorem causarum, ordinavit Episcopum: qui præfuit annis quinque in tribulationibus multis, & tandem in bello quodam crudeliter fuit occisus, ut suo loco inferius dicemus.

Causa bel-
lorum in-
ter Reges
Galliæ &
Angliæ.

Anno prænotato bellum inter Philippum Regem Galliæ, & Eduardum Regem Angliæ parabatur maximum, propter Guidonem Flandriæ Comitem, cujus talem posuere auctores occasionem. Guido Comes Flandriæ, & Bari, filiam suam filio Regis Anglorum desponsavit uxorem, quod Regi Gallorum nimis ferunt displicuisse. Unde paulisper distulata indignatione animi Comitem ipsum cum uxore & filia invitavit in Galliam, causam lætitiæ quandam simulans honestatis publicæ atque communis. Cùm ergo Pater nihil suspicatus mali cum uxore & filia venisset ad Regem Philippum, ille metuens, ne tali connubio Flandria quolibet casu in deditionem veniret Anglorum, totis impedire viribus negotium satagebat. Unde quàm primùm filia Comitis applicuit Parisiensem ad urbem, quò eam præcesserant Genitores, fecit eam Rex detineri in carcere honesto, ne posset effugere, præcavere cupiens, ne inimico suo, hoc est, filio Regis Anglorum fieret uxor. Non diu post memorata puella in carcere moritur, veneno sublata, ut tunc palam ab omnibus dicebatur. Comitem quoque genitorem puellæ, Rex simili furiam, sub leviori tamen custodia detineri fecerat: qui usus industriâ, citò evasit, & in sua reversus est. Audiens post hæc filiam in carcere mortuam, valde nimis doluit, & omnes amicos suos contra Gallum in vindictam concitavit, & in primis se cum omnibus comitatûs sui hominibus Regi Gallorum inimicum exhibuit, & se contra illum totis viribus armavit.

Filia Comi-
tis in Car-
cere posita
veneno in-
seriit.

armavit. Rupertum primogenitum suum oppido Insulensi & omni circa regionem custodem & defensorem constituit, in Duaco Wilhelmum secundogenitum locavit, & Cortracum Joanni minori filio commisit. Ipse autem Comes remansit in custodiam Brugensium, & Ducem Brabantiae nepotem suum designavit Capitaneum pro defensione Gandensium.

Rex autem Gallorum auditâ rebellionem Flandrensium, maximum suorum contraxit exercitum, & profectus est contra illos ad praelium. Veniensque cum magna bellatorum multitudine in Flandriam castra metatus est juxta oppidum Insulense, ubi Rupertus à Patre fuerat custos deputatus, habens secum Comitem quendam de Falkenberg, quem Adolphus Rex Theutonicorum cum multis alijs militibus in auxilium Comiti Flandrensium jam prius transmiserat. Contra Gallos Rupertus cum suis exivit ad praelium, ignorans quod Rex Philippus tantam hominum multitudinem adduxisset. Conflictu tandem inito Comes Artensis, qui exercitibus Gallorum praeerat in multitudine gravi, pugnans victoriam obtinuit, & Flandrenses cum Theutonicis in fugam citius convertit, qui retrò fugientes unde venerant, sese in oppidum Insulis receperunt. Confestim Rex oppidum praecepit obsidione vallari, quod cum esset debile, & non satis munitum, citò sub conditione traditum fuit manibus Gallorum. Rupertus autem Comes, & qui cum ipso erant, salvis omnibus tam rebus quam personis abire juxta conditum permissi sunt. Rex autem Gallorum praesidio ad tutelam sufficienti locato in Insulis, exercitum ad reliqua oppida Flandriae capienda emittit. Qui ad imperium Regis velociter egressi Bettonam & plures alias Flandriae villas ceperunt nullo penitus resistente. Post hæc Gallorum exercitus hostiliter discurrens per terras Comitis Barenfis incendio cuncta devastavit. His factis Rex Philippus custodiam militum copiosam posuit in locis singulis, ubi necesse videbatur, & postea in Galliam reversus est.

MCCXCVII.

Anno Godfridi Abbatis quinto, Rex Gallorum Philippus iterum in Flandrenses statuit movere exercitum: Rex verò Angliæ Eduardus una cum Comitibus Flandriae & Barij in unam sententiam convenientes Adolphum Regem Theutonicum, sicut jam prius dictum est, in auxilium vocaverunt. Misit enim pecuniam superius memoratam Rex Eduardus Regi Adolpho centum millium marcarum argenti, rogans ut juxta conditum, quod juramento firmaverat, veniret cum exercitu magno Comiti Flandriae in auxilium contra Gallos. Rex quoque memoratus Angliæ cum magno suorum exercitu se personaliter venturum promisit in Flandriam, Comiti adversum Gallos in auxilium. Rex tamen Adolphus non venit in Flandriam sicut promiserat, sive quia corruptus pecuniâ à Rege Gallorum fuerat, ut multi opinabantur, sive ut alij voluerunt, rem in melius exponentes, quia Dux Austriae Albertus per Gallos munere conductus illum aggressus est bello, & propterea necessitate præoccupatus venire non potuit. Quam ob causam Eduardus Rex Angliæ cernens se ab Adolpho deceptum, sive ex voluntate factum sit, sive ex necessitate, non determinamus, & quoniam æquis viribus Gallo congredi non posset, cum festinatione magna reversus est in Angliam, relinquens Comitem Flandriae malè provisum, & in multa necessitate malè positum. Dux

12

autem

Rex Gallorum cum exercitu intrat Flandriam.

Comites Flandriae superantur à Gallis.

Adolphus Anglo & Flandrensibus auxilia promittit, sed nullo eventu.

autem Gallorum, quia hyems appropinquabat, & non erat aptum tempus ad prælium, & quia litteris jam fuerat certificatus, quod Carolus Rex Apuliæ missus à Papa Bonifacio jam prope veniret in Galliam, facturus inter eum & Regem Angliæ concordiam & pacem, sine bello reversus est in Galliam. Dimisit tamen oppida jam prius acquisita, & terras sub bona custodia militum, quibus & Capitaneos plures præposuit, per quos omnia muniri fortiter præcepit. Rex verò Carolus cum venisset in Galliam, nomine Romani Pontificis, concordiam & pacem inter duos Reges prænominatos composuit, omnemque dissensionem, quæ fuit inter Gallos & Flandrenses, penitus extinxit. Pro confirmatione autem pacis Rex junior Angliæ Sororem Philippi Regis Gallorum duxit uxorem, Bonifacio Papa dispensante cum eis, cum lineâ consanguinitatis jungerentur. Ex illo tempore auctoritas Regis Adolphi nimium apud omnes pene Principes ac nobiles caput vilescere, & multi cum Alberto sentientes ab ejus fide recesserunt. Ipse verò cum se contemptui habitum intelligeret, omni mansuetudine regali depositâ in tyrannum crudelissimum permutatus est, & multas in Regno turbationes excitavit. Unde cum paucis iusta conservare curaret, multorum odia incurrit.

Pax inter
Anglos &
Gallos
componi
turtandem.

Præfecti
Regis gra-
viter op-
prellerunt
Alsatiam.

Conspira-
tio in Regē
plurimo-
rum.

Anno siquidem prænotato Comitem de Geroldseck & quendam alium Comitem, quos Præfectos Provinciales in Alsatia constituerat, qui Conrado de Liechtenberg Episcopo Argentinenſi, ejus Ecclesiæ civibus & incolis terræ nimium molesti, plures molestaciones crebrius intulerunt. Qui contumelijs & injurijs graviter læsi, querelam contra dictos Comites Hermannum de Geroldseck & alium sæpius detulerunt ad Regem, postulantes instantè, ut eorum temeritatem Regali auctoritate compelleret; sed omnia frustra, quoniam Rex in tyrannidem conversus, aut eos audire contempſit, aut verbis mendacibus deceptit. Unde postremò non valentes injurias sibi quotidie illatas diutius æquanimitè tolerare, se potenter contra Regem Adolphum opposuerunt. In unum igitur consentientes Conradus præfatus Episcopus, cives Argentinenſes, cives de Hagenavve, cives de Colmaria, Comites de Liechtenberg, Comites de Ochsenſtain, Comites de gemino Ponte, vulgariter de Zvveibrucken nuncupati, Comites de Hohenloc, & alij multi præfules, Comites, Barones, nobiles & cives, contra Regem Adolphum unanimiter conspirarunt, & factâ cum Alberto confederatione firmissimâ, quidquid partes sequebatur Regis in circuitu, pro viribus hostili animo persecuti sunt. Nam inpetu factò, supradictos duos Comites Alſatiæ intrusos violenter præfectos, usque adeò persequentes afflicere, ut Alſatiâ dimissâ fugere ad Regem suum fuerint compulsi.

Frisones vi-
cti sunt ab
Hollandis.

Anno etiam prænotato Joannes Hollandiæ Comes Florentij Comitibus, ut antehac dictum est, filius, congregato magno suorum exercitu Frisiam hostili manu ingreditur, & vicesimâ septimâ die mensis Martij conflictu cum Frisonibus habito, victoriâ potitur. Comisso etenim prælio juxta oppidum Alekmariam, campum victor obtinuit, & ex Frisonibus plusquam quatuor hominum millia trucidavit.

MCCXCVIII.

Anno Godfridi Abbatis Hirfaugiensis sexto, Indictione Romanorum undecimâ, mortuus est Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, in Ecclesia

Ecclesia Bunnensis ut ferunt sepultus. Iste Archipræful Sifridus contentiones cum suis civibus multas habuit, & toto Pontificatûs sui tempore sine adversarijs raro fuit. Post cujus obitum Wigbaldus majoris Ecclesiæ Decanus in Archiepiscopum eligitur, qui confirmatus per Bonifacium Papam octavum, & ordinatus in Archiepiscopum Ecclesiæ memoratæ Colonienfis, præfuit annis quatuor. Hunc Wigbaldum, statim ut in Archiepiscopum fuerat sublimatus, quoniam vir erat prudens, magni consilij & multum expertus in actionibus mundi, Boemundus Trevirorum Archiepiscopus jam senio gravatus in Coadjutorem assumpsit, & uno tantum anno supervixit.

Eodem anno convenientes apud Moguntiam Principes Regni Theutonici Electores, post multa consilia & varios tractatus Adolphum ex Comitibus de Nassavv Regem, anno regni sui sexto jam ferme completo, unanimi voto ex pari consensu per sententiam, ab omni jure, quod eatenus ad Regnum habuerat & imperium, deposuerunt, privantes illum & titulo Regni, & dignitate per omnia; cujus rei occasione multæ per Regnum turbationes fuerunt subsæcutæ, quibusdam hanc ejus abrogationem iustam confirmantibus, alijs verò contradicentibus. & cum Adolpho sentientibus. Causæ, propter quas à regno fuit depositus, istæ fuere potiores. Primam depositionis ejus causam Principes eo in tempore assignabant, quòd Imperio esset non solum inutilis, sed etiam infidelis, propterea quòd Imperij coronam sperneret, & Italiam, Lombardiam, & alias nationes sive Provincias Imperij non curaret, sed Regnum mancum & infirmum per suam negligentiam redderetur. Item pacem & concordiam in regno turbaret, quam maximè fovere debuisset, dissensiones ubique lites atque discordias, & quòd ejus instinctu bella sevirerent ubique in Regno per circuitum, per quod perisset jam publica fides atque justitia, ipso bonos deprimente violenter. Tertiam verò assignavere causam, quòd regnum nimis extenuaret dietis & expensis inutilibus, & propter suam avaritiam populum inconsuetis & importabilibus exactiõibus gravaret, omnesque vires & nervos Imperij, nutriendo lites, non in exteros, malè consumeret. Quartam assumpsere causam, quòd Principes Regni per superbiam suam contemneret, nobiles sperneret, Clerum despiceret, omnia Regni negotia, & maximè ardua, non juxta consilia Principum, sed secundum proprii capitis judicium omnia disponderet, contemptuque Principum consilio, vilium consultationes hominum sequeretur. Quinta verò depositionis causa fuit non ultima, de qua jam supra fecimus mentionem, quòd videlicet pecuniam ab Eduardo Rege Anglorum accepit, magnum promisit auxiliũ atque juravit, sed fidem non servavit, pecuniam tamen retinuit. Sextam adduxere causam, quòd latrocinijs impleisset Regnum, permitteretque prædones spoliare viatores, & opprimere pauperes, eorumque castella & latibula, quæ Rudolphus Rex destruxerat, ejus vel consensu, vel dissimulatione in perniciem reipublicæ jam ut plurimum essent restituta, & quotidie mala fierent graviora. His causis & quibusdam alijs quas brevitate intuitu pertransimus, Adolphus Rex per Gerardum Archiepiscopum Moguntinum, & alios Principes, qui ad hoc convocati apud Moguntiam convenerant, à regno per sententiam deponitur: & Albertus Dux Austriae filius Rudolphi quondam regis tunc

Wigbaldus
fit Archie-
piscopus
Colonienf.

Adolphus
Rex per
Principes
à Regno
deponitur.

Causæ de-
positionis
Adolphi
sex potio-
res.

Albertus
Dux Au-
stræ con-
tra Adol-
phum eligi-
tur.

Wigbaldus

An. Heriaug.

70. 11.

S. V.
15

tunc quidem abfens in regem eligitur. Missis igitur nuntijs cum litteris Principum in Austriam, Albertus vocatur ad regnum: contra Adolphum quem ipsi pronuntiaverant abrogatum, sicut diximus, pollicentur auxilium. Hoc nuntio Albertus accepto lætus efficitur, & contractis undique copijs magnum coadunavit exercitum, & veniens ad Franckenfurt ut moris est, se contra Adolphum paravit ad bellum. Interea dum Principes convenissent apud Moguntiam, Rex Adolphus cum exercitu morabatur in Alsacia, bellum gerens cum indigenis terræ. Obsedit autem in primis oppidum Rubiacense, quod vulgari vocabulo Rufach nuncupant: sed infecto negotio; cum audisset Principes convenisse apud Moguntiam, discessit, & venit Spiram præstolaturus exitum conventus. Verum postquam regno se intellexit privatum, Albertum infestissimum contra se hostem à Principibus electum, fractus est animo: & præhabito suorum consilio rem dubio statuit Marti comitendam. Erant in ejus parte fideles adhuc nonnullæ civitates Imperij, de quarum consilio confidebat.

Albertus cum magno exercitu venit ad Rhenum.

Albertus verò cum suorum exercitu profectus de Austria, commeatum direxit per Alsaciam, propterea quòd Argentineses cum Alsatijs Adolpho novisset infestos, cui Argentinesis Episcopus octingentos pugnatores in auxilium, Cives verò Argentineses cum Alsatijs quatuor eimillia tam equitum, quàm peditum virorum fortium miserunt, qui eum apud Friburgum venientem cum magno susceperunt honore. Habebat autem in suo exercitu plusquam viginti quatuor millia pugnatorum, quos secum adduxerat ex Austria, Bohemia, Ungaria, Carinthia, Carniola & alijs diversis Provincijs in auxilium contra Adolphum.

Nomina Principum cum Alberto sententium.

De Alsacia profectus cum toto exercitu venit ad Franckenfurt, & inde ad Moguntiam, ubi auxilia reperit Principum, Gerardi videlicet Archiepiscopi Moguntini, Boemundi Archiepiscopi Trevirorum, Wigbaldi Archiepiscopi Colonienfis, Conradi Argentinesis, Friderici Constantienfis quoque Episcopi, Comitum etiam de Liechtenberg, Comitum de Ochsenstein, Comitum de Freybach, Comitum de Gemino Ponte, Comitum de Liningen & aliorum plurium, quorum omnium auxilio fretus contra Adolphum se fortissimè armavit.

Rex Adolphus contra Albertum se parat cum suis.

Rex verò Adolphus cum audisset Ducis Alberti contra se cum tanta multitudine adventum, congregavit & ipse quantum potuit suorum exercitum, & paravit se contra Ducem Albertum totis viribus ad bellandum. Habebat autem in sua parte generum suum, videlicet, Rudolphum Comitem Palatinum Rheni de Heidelberg: Ludovicum quoque Ducem Bavariæ, Cives etiam Wormatienses, Spirenses, Frankofurtenfes, Geilenhusenses, Oppenheimenses, Provinciam Hassiæ Comitem, Comitem quoque de Isenburg, & plures alios Comites, Barones, Nobiles, Cives, Oppidanosque, quorum auxilio, si omnes debito convenissent in tempore, adversarios fortè vicisset.

Instante autem belli tempore circa finem mensis Septemb. Rex Adolphus cum suis in Oppenheim constitutus, amicorum expectabat suffragia. Interea Dux Albertus cum exercitu in Moguntia, & circa regionem morabatur, & omnia, quæ fautorum erant Regis Adolphi, devastabat. Verum Adolphus posteaquam amicorum quibus scripserat auxilia per decem dies apud Oppenheim expectasset, & aliqui tardius adveni-

advenirent, moræ impatiens, & bellandi cupidus, nimis incautè ac præcipitanter de Oppenheim contra Ducem Albertum cum suis egressus est, viribus impar, & tantæ multitudini resistere nequaquam sufficiens.

Campus erat magnus haud procul ab Oppenheim inter villam, quæ vocatur Gillenheim, & Cœnobium quoddam Monialium Rosenthal, id est, vallem rosarum appellatum: in quo Dux Albertus Regem Adolphum statuit expectare ad pugnam. Itaque Dux Albertus cum magno suorum exercitu de Moguntia exiens latitudinem terræ Ganensium suâ multitudine operuit, & omnia in circuitu desolavit. Oppidum Ganij, quod Alzen dicitur, à Wormatia tribus distans milliariis, sub ditione Rudolphi Comitis Palatini Rheni constitutum, qui partes sequebatur Adolphi, Dux Albertus positus in circuitu papilionibus obsedit, ac præter arcem cepit ac desolavit.

Locus bellandi haud procul à Wormatia.

Et notandum, quod memoratum oppidum Alzen olim ad jus pertinebat Comitis de Rabengirspurg cum villis & terris adjacentibus. Anno autem Dominicæ Nativitatis millesimo vel circa, quidam Comes de Rabengirspurg ipsum castrum suum Omnipotenti Deo Creatori omnium obtulit: & in Monasterium Canonicorum sancti Augustini Præsulis commutavit. Hoc autem Cœnobium Regularium in Moguntina Diœcesi constitutum à Monasterio quondam meo Spanheimensi tribus ferme distat milliariis. Cujus fundator totum Comitatum suum Fratribus pro sustentatione sui, donatione perpetuâ contulit: addens & prædictum oppidum Alzen cum omnibus proventibus suis, in augmentum præbendarum Dei famulorum.

Albertus cepit Alzen oppidum & destruxit.

Deinde post annos plurimos Comes quidam Hirsutus, qui vulgariter dicebatur der Ruchgraff pro dicto oppidulo per viam commutationis quædam bona & proventus in Ducatu Mosellano sita memorati Cœnobij Præposito & Fratribus dedit, & arcem in eo construxit. Et sic Alzen à Monasterio Rabengirspurg alienatum fuit usque in præsentem diem. Postremo Comitibus Hirsutis omnibus vitâ defunctis, & omnino deficientibus, hodie quoque memoria penè in oblivionem devenit. Oppidum verò Alzen Palatini obtinuerunt.

Unde oppidum Alzen venerit ad Palatinos.

Rex igitur Adolphus cum audivisset omnia, quæ Dux Albertus in Alzen oppido fecerat, moræ impatiens non expectatis amicis, qui erant venturi, de oppido Oppenheim exiit, & versus Alzen contra illum ad pugnam cum suo exercitu processit. Dux verò Albertus cum Adolphum Regem intellexit contra se venientem, contractis mox copijs in memorato loco prope Cœnobium Rosenthal illi occurrit. Ubi congressione factâ diu acriter pugnatum est, & multi ab utraque parte ceciderunt. Adolphus autem Rex manu propriâ diu fortiter pugnavit, & sicut Leo rugiens pro Regno morri seipsum exposuit, eligens magis fortiter mori, quam alio regnante turpiter vivere.

Adolphus contra Albertum procedit.

Atrox bellum diu continuatum fuit, & cum victoria jam Adolpho videretur accessisse in manibus, clamore adversariorum exorto sui fugere ceperunt. Qui derelictus in medio hostium, & desertus miserabiliter à suis, tandem occubuit, & in eodem loco interemptus fuit. Cujus corpus in præfato Cœnobio Monialium Rosenthal sepultum, per annos ferme duodecim jacuit: sed postea per mandatam Henrici Regis septimi ex

Adolphus Rex in bello memorato cum multis occiditur.

Comi-

Godfridus Abbas XXIX.

An Hirsaug

75 II

S.V
15

Comitibus de Lutzenburg exhumatum. & ad Spiram delatum in Sepultura Regum honorificè tumulatum fuit. Hic finis & vitæ Adolphi Regis, & regni miserabilis extitit: qui vocatos ſi exſpectâſſet amicos, nec tam præceps irruiffet in hoſtem viribus impar, victor certè vixiffet.

Filius Adolphi capitur & multi occiduntur.

In eodem bello filius Adolphi Regis Comes de Naſſavv captus eſt, & pro magna tandem ſumma pecuniarum redemptus. Sed & alij plures de exercitu Regis Adolphi. Comites & Nobiles capti ſunt. Occiſi autem fuerunt in memorato bello Comes de Iſenburg ſupremus in exercitu Regis Adolphi capitaneus, vir ſtrenuus & miles fortiſſimus, & cum eo plusquam ſexaginta Comites ac Nobiles præcipui fortes ac ſtrenui, præter alios minoris Ordinis plures.

Otto Comes de Ochſenſtein in bello perimitur.

Ex parte verò Ducis Alberti, cecidit Otto Comes de Ochſenſtein, vir & ipſe ſtrenuus ac bellicoſus, ſupremus in exercitu ejus Capitaneus, cum alijs pluribus viris inferioris Ordinis.

Poſt cruentiſſimum hoc bellum Dux Albertus Oppenheim prædictum oppidum obſidione vallavit: ubi cum ſe nihil videret proficere, ſolutâ obſidione cum exercitu ad Moguntiam reverſus eſt.

Varia de Regis abrogatione inferunt opinio.

Fuerunt qui ſcriberent, Adolphum Regem non jure, ſed contra jus æquitatis à Regno depositum abrogatum & deſertum: omneſque articulos præſcriptos in eum falſo & malicioſè compoſitos, cum Princeps eſſet optimus, Regno utilis. Unde ferunt Gerhardum Archiepiſcopum Moguntinum omnium malorum in eum extiſſe cauſam propter invidiam: quippe qui cæteros in æmulationem contra Dominum ſuum Regem multis & varijs modis concitaverit.

Omnes Adolphi Regis contradictores malè perierunt.

Scribunt enim, qui pro Rege Adolpho ſenſerunt, quòd ultio Divina ſatis acriter in omnes fuerit ſubſecuta, qui contra Regem Adolphum arma capeſſere præſumpſerunt. Nam Gerardus de Epſtein Archiepiſcopus Moguntinus, ſicut legimus, non diu poſteâ ſuper ſellam reſidens, corpore ſanus & mente, ſubitò cadens exſpiravit. Albertus verò Dux uſurpator Imperij, qui Dominum ſuum Regem fuerat perſecutus, poſteâ fertur à fratris ſui filio peremptus: Otto Comes de Ochſenſtein in bello ſicut diximus occubuit: Comes de Hohenloe à proprio ſervo fuit occiſus: Comes de Gemino Ponte in aqua Gliès dicta ſubmerſus eſt: Conradus Epifcopus Argentinenſis ante Friburgum à quodam ruſtico perfoſſus gladio interiit: Comes verò de Liningen inſanus & phreneticus factus, uſque ad mortem permansit. Et ut breviter multa concludamus, omnes ferunt & citò, & malè periſſe, qui contra memoratum Regem Adolphum conſpirârunt.

Albertus Rex coronatur apud Aquatigrani.

Poſt mortem Regis Adolphi, quem in bello diximus occiſum, Albertus Dux Aſtriæ victor evadens cum ſibi adhærentibus Principibus cunctis, à Moguntiaci ſolvens deſcendit per Rhenum ad Coloniam, & ulterius ad Aquatigranum oppidum imperiale proſectus eſt. Ubi per miniſterium Wigbaldi Coloniensis Archiepiſcopi, cum magna pompa & ſolemmitate in Regem unctus & coronatus fuit. Coronatione autem peractâ fidem & ſubjectionem ei Principes juraverunt. Regnavit autem jam deinceps poſt Adolphi mortem annis decem.

Alberti Regis uxor & filij ſex numero.

Uxorem habuit Elifabeth filiam Meinhardi Ducis Magni Carinthiæ, de qua genuit ſex filios, & quinque filias: quorum iſta ſunt nomina. Primogenitus

mogenitus fuit Rudolphus postea Rex Bohemiae, qui obiit anno Domini millesimo trecentesimo septimo. Pragae sepultus: Secundo genitus Fridericus Dux Austriae, qui postea contra Ludovicum Bavarum in Regem fuerat electus, ut suo loco dicemus. Tertius Lupoldus Dux Carinthiae, qui obiit Anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo sexto, sepultus est in Monasterio Königsfeldt: Quartus fuit Henricus Dux Austriae, qui uxorem habuit Elisabeth filiam Comitis de Virneburg, & obiit anno Domini MCCCXLIV. Quintus fuit Albertus Dux, qui fundavit Monasterium in Gemines, à quo linea Maximiliani Caesaris continuatur: Sextus fuit Otto Dux Austriae, qui obiit anno Domini MCCCXLIV. Uxor verò Ducis Bavariae mortua est anno Domini MCCCXXX.

Filiarum prima nomine Agnes, nupsit Andreae Regi Ungariae, quo sine liberis mortuo, nupsit Duci Uratislaviae: Secunda fuit Elisabeth, quae nupsit Friderico Duci Lotharingiae, quae peperit Rudolphum Patri in Ducatu successorem: Tertia fuit Anna, quae nupsit Hermanno Marchioni Brandenburgensium: Quarta fuit Catharina Regi Henrico septimo ex Lutzenburg desponsata: quo ante nuptias mortuo data fuit uxor Ruperto Regi Apuliae atque Siciliae, quae obiit anno Domini MCCCXXXIV. Quinta nomine Guda nupsit Ludovico Comiti de Oetingen in Bavaria, & obiit anno Domini MCCCXXXIV.

His temporibus Cives Colonienfis propter lites & dissensiones, quas cum Sifrido habuerant Archiepiscopo, per annos septem ac menses totidem in excommunicatione permanerant interdicti, ita quòd toto tempore illo divinorum apud eos Celebratio fuerit intermissa. Coronato Rege Alberto apud Aquasgrani, & cum Principibus ad Coloniam reverso, cives unanimi supplicatione ejus interventu absolvi à censuris postularunt. Egit Rex cum Archiepiscopo Wigboldo, qui Sifrido successerat in Pontificatu, & precibus suis obtinuit, inter eos concordiam fieri, & Cives ab anathemate relaxari. His peractis Rex ad superiores Rheni partes regreditur.

Colonienf. septennio fuerunt excommunicati.

Anno Godfridi Abbatis praenotato, quinto Calend. Aprilis, mortuus est Joannes ejus nominis secundus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis Nonus, & ante gradus Presbyterij sepultus. Cui mox decimus in Abbatia successit Diethilibus nomine, & praefuit annis decem, mensibus sex, Patria Mosellanus ex urbe antiquissima Trevirorum oriundus, qui aliquanto tempore Cancellarius extitit Joannis Comitis de Spanheim, ut alibi scripsimus.

Diethilibus fit Abbas in Spanheim.

Anno etiam praescripto in vigilia S. Jacobi Apostoli, hoc est, vicesima quarta die mensis Julij, obiit Emicho Wormatiensis Episcopus in habitu ut ferunt monachorum, sepultus in Ecclesia cathedrali. Cui Eberwinus de Cronenberg in Pontificatu successit, & praefuit annis tribus, mensibus novem, qui ad instantiam civium suorum consensit, quòd sedecim viri de comunitate ad Senatus consilium fuerunt admissi, quod antea fieri in ea civitate non consuevit. Hujus Pontificis tempore fundatum est Coenobium Monialium in Liebenavv, Ordinis Praedicatorum extra muros civitatis Wormatiensis, per quendam civem nomine Jacobum Engelman dictum; qui cum esset dives, & non haberet filios, Deum bonorum suorum haeredem constituit, & omnia quae habuit, fundato à se

Eberwinus fit Episcopus Wormatiensis.

Liebenavv Coenobium Monialium prope Wormatiam.

K

Mona-

1711

An. Hirsau

75. 11

S.V. 15

Monasterio & Christo in eo servituri virginibus donavit. Hanc autem fundationem simul & donationem præfatus Episcopus auctoritate ordinariâ confirmavit, & auxilium impendit.

Eodem anno nonâ die mensis Novembris, obiit Boëmundus Archiepiscopus Trevirorum, de quo supra diximus anno Craffthonis Abbatis Hirsaugiensis nono, & in Monasterio Hemmerad Cisterciensis Ordinis tumulatur. Hic quemadmodum supra dictum, Castellum in Neumagen juxta littus Mosellæ fundavit, quod à villa nativitatæ meæ Tritheim non multum distat. Post mortem Boëmundi, Dietherus ex Comitibus de Nassavv frater interempti Regis Adolphi Ordinis ut ferunt Fratrum Prædicatorum, non electus, neque postulatus, sed quorundam consilio & provisione Bonifacii Papæ octavi in odium Alberti Regis, Archiepiscopus Trevirensibus ordinatur & missus est, qui veniens Trevirim cum honore suscipitur, & ut verus Archipræsul ab omnibus salatur. Præfuit annis ferme octo, Alberto Regi semper quidem contrarius, sed parum nocivus.

MCCXCIX.

Anno Godfridi Abbatis Hirsaugiensis septimo, Indictione Romanorum duodecimâ, Rex Albertus Conventum Principum in oppido Frankensurt, ubi Rudolphum Comitem Palatinum Rheni, & quosdam alios, qui cum Adolpho Rege, dum viveret, senserunt, usque ad mortem, sibi reconcilians ad gratiam recepit. Multa etiam pro confirmatione & stabilitate regni sui constituit, & jurare omnes in sua verba Principes fecit.

Erat autem homo grossus, moribûque subrusticanus, monoculus, aspectu ferox, & pecuniarum nimis cupidus, cujus uxor Elisabetha filia Meinhardi Comitis Tirolis fuit, ut supra jam diximus, viri potentis atque ditissimi, mulier honestæ conversationis. Confirmationem sive ut propriè dicamus, coronam Imperij pluries à Papa Bonifacio per nuntios & litteras Rex ipse Albertus petivit, sed Pontifex hoc ei munus semper denegans respondebat: *Imperio non esse dignum, qui Dominum suum Regem in bello proprium occidisset.* Quæ responsio Papæ cum ei renuntiata fuisset, impositâ sibi regni coronâ, & gladium tenens in manibus dicebat: *Quid ergo si Papa mihi coronam denegat? Electione Principum & Rex sum, & Imperator.* Verùm non diu postea in odium Regis Gallorum Albertus quod petivit, obtinuit.

Eodem anno Bonifacius Papa octavus Sectam & hæresim Circumcellionum, qui se Fratricellos nominabant, damnavit, qui suos errores occultè disseminaverant in populo, auctoritatem contemntes Ecclesiæ, & Prælatorum ministeria despicientes. Verùm quamvis perniciosâ hæresis à Bonifacio Papa octavo damnata fuerit, postea nihilominus per Joannem vicessimum secundum similiter confutata fuit; quia tamen impietatis suæ radices tam altè fixit, ut usque in præsentem diem extincta penitus non fuerit, operæ pretium duximus, si causam & errorum ejus articulos altius explicemus. Originem hujus perniciosissimæ hæresis licet alijs erroribus cum tempore varijs intermixtæ, de illa processisse credimus, de qua longam supra fecimus mentionem, anno videlicet Volmari Abbatis septimo, quam homo ille pestifer Tancellinus apud Antuerpiam in Brabantia disseminavit, & mulos suâ perfidiâ decepit. Surrexerunt postea temporibus Manegoldi Abbatis, quemadmodum anno ejus sexto supra diximus,

Dietherus
de Nassavv
fit Archie-
piscop. Tre-
virorum.

Conventus
fit Principi-
pum.

Alberti Re-
gis disposi-
tio corpo-
ris.

Hæresis
Fratricel-
lorum.

De ejus
Origine.

diximus, Cathari nuncupati hæresim Tanchellini per sanctum Norbertum destructam instaurantes, qui novis quibusdam erroribus superadditis, omnes illius articulos in damnationem propriam susceperunt. Ex focibus præscriptorum postea surrexerunt memorati pestilentes hæretici, qui se Fratricellos nuncupabant, magnam sanctitatem coram nescientibus dolos eorum simulantes, & multos in profundum erroris, non solum laicos, sed etiam Clericos & Monachos traxerunt; quamvis tamen quosdam inter se spurcissimos occultavere articulos, quos non omnibus passim comunicabant, non enim confidebant omnibus omnia, sed unicuique ministrabant venenum sui erroris, secundum quod posse illum bibere videbant. Primus autem erroris eorum fuit articulus, quod omnia Sacramenta Ecclesiæ præter baptismum irridebant, Corpus & Sanguinem Christi spernebant, poenitentiam nullam omnino faciebant; dicebant enim se plenos Spiritu Sancto, nullum habere peccatum, & pollicebantur omnibus ad sectam eorum initiatis remissionem omnium peccatorum, & quod deinceps peccare non possint quidquid fecerint. Item dicebant nullum Pontificem Romanum super eos auctoritatem habere, & maxime Bonifacium octavum, & Joannem Papam vicesimum secundum, à quibus damnati fuerant, blasphemam garrulitate carpebant, asserentes nec eos, nec aliquem eorum successorem legitime vel electum vel ordinatum Pontificem, sed omnes Romanos Pontifices post suam damnationem sectæ esse damnatos. Item omnes homines, qui sectam eorum non essent professi, dicebant in æternum damnandos, propterea quod aliter vivant, & credant, quam sancti Apostoli & Christiani in primitiva Ecclesia crediderunt, docuerunt & vixerunt, Sectam namque suam à sanctis Apostolis institutam & observatam pertinaciter affirmabant. Item luxuriam, adulterium, & stuprum dicebant in eorum secta non esse peccatum, affirmantes Apostolos & alios Christi Discipulos in Ecclesia primitiva nunquam fuisse continentes, sed vel cum proprijs uxoribus, si habebant, vel cum alienis indifferenter coibant, & hanc magnam inter se charitatem predicabant. Item pro confirmatione sui erroris adducebant, Nicolaum Antiochenum Diaconum propterea hæreticum ab Apostolis declaratum in Actibus, & damnatum ab Ecclesia primitiva, quoniam uxorem haberet pulchram, & nollet eam Apostolis & alijs discipulis esse communem ad coeundum, sicut ceteri omnes suas fecissent communes. Item non contenti homines isti perniciosissimi Fratricelli, quod cum uxoribus & filiabus luxuriabantur alienis, quin etiam in cavernis montium, in speluncis & latibulis noctu convenire solebant, coitum indifferenter cum nepti, sorore, filia & matre, quod turpissimum est, in tenebris exercentes, & hoc nullum dicebant esse peccatum, perversè interpretantes illud Apostoli: *Omnia munda mundis*. Item convenientes in antris nocturno tempore de industria seductas virgines aut viduas pulchriores, sub multis & varijs pollicitationibus intrò secum ducebant, quibus introductis lacitabant ejusdem sectæ Sacerdotes & Clerici in eodem antro, qui divinas quidem laudes ad comparandam fidem imprimis decantabant, quibus circa noctem mediam finitis, Sacerdotes eorum altà admonebant voce, binos debere masculum & feminam, sancto Spiritu invocato in complexum & coitum commisceri. His dictis, & luminibus extinctis, quisque

De articulis eius,

Articulus 1,

Articulus 2,

Articulus 3,

Articulus 4,

Articulus 5,

Articulus 6,

Articulus 7,

1781

An Hirsau?

75 II

S.V
15

virorum proximam mulierem ſibi proſternebat ad coitum, nullâ ſan-
 guinis conſideratione habitâ. Item ſi ex huiusmodi complexu ſeu coitu
 aliqua mulier concepiffet, infans genitus mox ad conventiculum illud
 in ſpeluncam deferrebat, & ibi per ſingulas eorum manus trahebatur,
 tam diu totiënſque bajulandus, quouſque animam exharet; is verò, in
 cuius manibus exspirâſſet infantulus, ſummo honore dignus inter eos
 habebatur. Item quoties ſemel inter eos corrupta ſecundum aut tertium
 peperiffet infantem, Sacerdotes ipſi congregati in unum, ſtatim ſuper
 prunis aſſabant eum, & in pulverem minutiffimum redigebant. Colle-
 ctum verò exinde pulverem ipſum ad prophanum reſervabant uſum.
 Nam quoties Novitium aliquem vel Novitiam ad ſuam accipiebant
 ſectam, mittebant de prædicto pulvere in vaſculum, vinum deſuper in-
 fundentes cum execrabili imprecatu, ipſiſque Novitijs, qui per eos initiandi
 fuerant, pro Sacramento dabant in poculum.

Alios quoque articulos multiplices profitebantur erroris, quorum
 recensere capita brevitatis ſimul & honeſtatis cauſâ non curamus. Boni-
 facius igitur Papa VIII. diligentiffimâ inquisitione per Italiam factâ, ubi
 prænominata hæreſis maximè vigeat, quantis potuit conatibus, eam
 ſtuduic extirpare. Unde & Hermannum quandam ejuſdem Sectæ au-
 thorem apud Ferrariam Urbem ante viginti annos, ut ferebatur, ſepul-
 tum, qui à multis colebatur pro ſancto, exhumari & exuri fecit, habitâ
 prius de huiusmodi re diligentiffimâ inquisitione.

Nec tamen propterea huiusmodi hæreſis terminari potuit, ſed in
 dies excreſcens, multos etiam profeſſione religioſos viros, Sacerdotes &
 Clericos doctiffimos, ſi non in toto, in parte tamen fautores habuit, &
 contra Eccleſiam Dei acerrimos defenſores. Quod malum poſtea uique
 ad tempora Joannis Papæ XXII. multipliciter fuit diſfuſum, & non ſolum
 Italiam, ſed etiam alias Nationes infecit.

Libet jam nunc iſthic pauliſper immorari, & hiftoriam retexere
 mirabilem, quâ hæreſis prænominata, quæ multis latuerat annis, apud
 Mediolanum detecta & manifeſtata hiſiſis fuit temporibus. Fuit in
 Civitate Mediolano mulier quadam dives, & iniquiſſima huius Sectæ Fra-
 tricellorum propagatrix callidiſſima, nomine Wilhelma, virum habens
 ejuſdem Sectæ nomine Andream. Hæc permaximam in omni vita ſua
 præ ſe tulit ſanctitatem, & ſimulavit Religionem. Unde & mortua
 anno prænotato apud Claramvallem, atque ibidem ſepulta pro ſancta
 habebatur ab omnibus. Hæc itaque impiſſima femina una cum viro ſuo
 Andrea ſub ſpecie ſanctitatis conventiculum in antro domûs ſuæ conſtru-
 xerat, in quo ſacrilegi Fratricellorum ritus exercebantur. Ad quem
 locum multi viri nocturno tempore, & certis in hebdomada convenie-
 bant diebus, & plures mulieres, viduas, maritatas & virgines in errorem
 inductas adduxerunt, quibus de mandato Wilhelmae coronas radebant
 in capitibus in modum Clericorum occultas, benedicentes & conſecran-
 tes, imò maledicentes execrantes eos in Clericos. Deinde poſtquam hor-
 rendis execrationibus ſuis ad imitationem ritûs Chriſtianorum eas initiâſ-
 ſent, dabant eis potum de ſupra ſcripto pulvere infantum cum vino di-
 centes, eas eſſe ſanctas & omnino impeccabiles, ita tamen, quod non
 coirent cum alijs viris, quàm illius Sectæ, quam profitebantur. Omnia
 enim

Articul^o 8.Articul^o 9.Hæreſis
Archa de ſe-
pulchro ex-
humatus
exuritur.Hiftoria ju-
cunda, quo-
modo hæc
hæreſis fuit
publicata.Multi ad
antrum
Wilhelmae
convenie-
bant hære-
tici.

enim quæcunqve voluissent sibi licere dicebant in ea Secta permanentibus.

At ipsa maledicta Wilhelma, cum omnes in antro congregatos inspiceret, mox se vestimentis ornabat sacerdotalibus more Presbyteri, astantibus cunctis ante altare, fundensque preces Deo execrabiles, officium sibi Sacerdotis usurpabat. Precibus autem finitis dicebat: *Aduramini, aduramini, & ignem sub sextario ponite, & qua Deus ordinavit, facite.* Mox igitur lumine sub modio posito vel extincto, in mutuos ruebant amplexus, turpitudinem suam in alterutrum exercentes. Et hoc scelus statutis per hebdomadam diebus exequabantur, occultè noctibus convenientes.

Post annos verò plures hæc eorum mater atque sacerdos moritur, & apud Claramvallem pro sancta sepelitur. Post cujus obitum Andreas vir ejus per sex annos in tali pernicioso & Diabolico scelere perseverans, innumerabiles seduxit populos, quousque tandem Mercator quidam Mediolanensis nomine Conradus hoc manifestissimum scelus mirabili modo & industria fecit manifestum.

Habebat namque idem Conradus uxorem seductam, & in memoratam Fratricellorum hæresin occultè juratam, quam dum frequenter in noctis medio surgere animadverteret, sed quorsum pergeret, scire non posset, mali alicujus de ipsa incidit suspicionem. Demum die quâdam cupiens omnino scire, quò pergeret, noctem dormitione simulatâ duxit in omnem. Circa medium verò noctis uxor putans dormire maritum, suo more surgit, & consuetum pergit ad antrum, quam occultè maritus sublequens post eam, incognitus antrum illud perfidorum intravit, & omnia quæ ibidem aut dicebantur, aut fiebant, diligentissimè conspexit.

Audivit prophana concionantem Sacerdotem: vidit mulieres in modum raras Clericorum omnes, & horrendæ institutionis documenta impiorum à Prædicatore percepit. Lumine verò tandem sub sextario ex more posito, uxorem suam de industria cepit, & cum ea rem incognitus peregit. Deinde annulum cum Sapphyro de manu uxoris suæ abstulit, & cum alijs de antro velociter exivit, studiosè curans, ut uxorem præveniens prior lectum ascenderet.

Post dies paucos uxorem interrogavit Conradus, ubi haberet annulum cum Sapphyro; quæ respondit, se illum tempore opportuno quaesituram, jam autem ad præsens, ubi eum deposuerit, nescire. Sed cum maritus vehementer instaret pro annulo, simulans illa, se multum quaesivisse, nec invenisse, eum perditum viro respondit.

At verò Conradus re dissimulatâ post dies paucos in domo sua lautum parari fecit convivium, ad quod Consanguineos & vicinos, maximè tamen illos, quorum in antro noverat fuisse uxores, invitavit, viros videlicet ipsos cum mulieribus suis. Qui omnes ad ejus Convivium vocati, cum suis uxoribus venerunt, causam tamen invitationis hujuscæ nemo cognovit.

Quibus in Convivio lautè refectis, & singulis juxta uxorem propriam sicut ex industria per Conradum fuerant collocati, residentibus, hospes invitator ait: *Amici & fratres, rogo, unusquisque vestrum cum uxore sua ludat, prout me cum uxore mea facere conspexeritis, & postea causam invitationis à me vestra audietis.* Qui postquam ludos multos exercuissent, postremò

Wilhelma
Sacerdotis
agebat offi-
cium.

Conradus
uxorem se-
cutus om-
nia quæ fie-
bant con-
spexit.

Conradus
uxori suæ
annulum
abstulit.

Conradus
parat Con-
vivium
amicis in
domo sua.

Conradus
parat Con-
vivium
amicis in
domo sua.

1711 (LXXII)

An. Hirsau.

75. II.

S. V.
15

ligaturas uxoris suæ de capite manibus traxit, & clericatam sive tonsam in modum clerici, hoc est, habentem coronam omnibus ostendit.

Conradus
rem gestam
coram ami-
cis expo-
suit.

Quod factum ceteri omnes imitantes detractis à capitibus uxorum, peplis ac ligaturis omnes similiter rasas ut Sacerdotes in corona modum invenerunt. Unde nimium admirantes viri, quid sibi vellet hoc monstrum quod cernerent, conclamârunt. Stans autem Conradus omnem rei historiam sicut viderat & audierat, cunctis nimium stupentibus enarravit. Fæminas autem ne diffugerent, aut negotium proplarent, diligentia custodiâ intra domum Conradi manere compulerunt.

Combusti
sunt hære-
tici simul &
ossa Wil-
helmæ.

Consilio autem inter se habito viri protinus rem omnem Inquisitori hæreticæ pravitate denunciaverunt; qui diligentissimâ inquisitione factâ didicit hoc execrabile & diabolicum scelus, industria & malignitate Wilhelmae & Andreae mariti ejus per undecim annos in eorum perseverasse domo. Quamobrem & Andreas & complices ejus simul, & ossa Wilhelmae cremata sunt. Et quæ prius venerabatur ut sancta, postea ut pestilentissima hæretica contempta fuit, & blasphemata ab omnibus. Similiter & mulieres, quæ in hujusmodi sceleribus fuerunt comprehensæ, non sine magna punitione à maritis suis dimissæ sunt.

Conradus
Godfridi
Abbatem
supra scripto
vicesimâ nonâ
die mensis Octo-
bris, mortuus est
Joannes Comes
Hollandiæ apud
Harlam sine liberis.

Anno Godfridi Abbatis supra scripto, vicesimâ nonâ die mensis Octobris, mortuus est Joannes Comes Hannoniæ filius Adelheidis sororis Wilhelmi quondam Regis Romanorum jure propinquior Hollandiæ Comitatum assumpsit, ac suo dominio copulavit. Uxorem habuit Philippam Comitissam de Lutzelburgi filiam, de qua genuit Joannem, Comitem Lutzelburgi, Patrem Henrici Regis Romanorum septimi, Wilhelmum Comitem Hollandiæ, Joannem Dominum Bellimontis, Henricum Canonicum Ecclesiæ Cameracensis, Margaretham Comitissam Atrebatensem, Adelheidem Comitissam Claromontensem, Mariam Comitissam de Burbon, & Mechildem Comitissam de Neyde natu minorem.

Verum
Albertus
Rex Romanorum
& Francorum
Theutonum,
Hollandiæ
Comitatum
mortuo Joanne
ad Imperium
pertinere volebat,
& propterea
memoratum
Hannoniæ
Comitem litteris,
præceptis, &
cominationibus
inquietare
graviter tentabat.

Verum Albertus Rex Romanorum & Francorum Theutonum, Hollandiæ Comitatum mortuo Joanne ad Imperium pertinere volebat, & propterea memoratum Hannoniæ Comitem litteris, præceptis, & cominationibus inquietare graviter tentabat. Sed postea in comuni Principum Conventu Comes ipse Joannes consilio amicorum inductus personaliter comparuit, & intercessione Principum Hollandiæ Comitatum à Rege in feudale beneficium Imperij accepit. Ex illo tempore Hollandiæ & Hannoniæ Comitatus in unum convenere dominium usque in præsentem diem.

Item
anno prænotato
Cassanus
Tartarorum
Imperator magno
suo
advocato
exercitu
Bellum
Saracenis,
qui morabantur
in Syria &
Ægypto,
indixit,
cum quibus
pugnans
Triumphator
evasit,
& Syriam
cum
sepulchro
Domini
pro Imperio
subjugavit.

Item anno prænotato Cassanus Tartarorum Imperator magno suo advocato exercitu Bellum Saracenis, qui morabantur in Syria & Ægypto, indixit, cum quibus pugnans Triumphator evasit, & Syriam cum sepulchro Domini pro Imperio subjugavit.

MCCC.

Jubilæus
Romæ pri-
mus à Bo-
nifacio in-
stituitur.

Anno Godfridi Abbatis Hirsaugiensis octavo, Indictione Rom. xiii. Bonifacius Papa VIII. ad exemplum veteris Instrumenti Annum Jubilæi primus omnium Pontificum ad salutem humani generis providâ dispensatione instituit, & per totum Orbem Christianum prædicari solemniter mandavit. Remissionem & indulgentiam omnium repromittens scelerum

rum, his qui Contriti & Confessi limina sancta Romae visitassent Apostolica, facturi juxta ejus ordinationem preces & eleemosynas, prout cujusque facultas permiserit.

Res nova & eatenus non visa, sed verè populo Christiano ad salutem valde proficua. Nam pro consequendis hujusmodi Indulgentijs Jubilaei anno praecedente per universum Orbem Christianum pronuntiati, tanta hominum utriusque sexus multitudo in isto anno praescripto ex omni Europa Romam proficiscitur, ut eorum numerus incredibilis esse videatur. Unde homines praenimia multitudine compressi vix per stratas urbis poterunt incedere. Constituit autem idem Praesul Bonifacius eundem plenariae Remissionis Jubilaeum de centesimo deinceps anno in centesimum perpetuis futuris temporibus Romae celebrandum.

Anno praenotato Rex Albertus contractis undique copijs magnum adunavit exercitum, contra Joannem Comitem Hannoniae, propter Hollandiae Comitatum, ut supra diximus, proecessurus ad bellum. Cumque ad Novimagium Geldriae oppidum pervenisset, litteras hujusmodi tenoris per omnem fecit Regionem publicari. *Noterint universi, quod serenissimus Dominus Rex Albertus Romanorum semper invictus, vacantem Hollandiae Principatum, quem Carolus Imperator olim magnus Theodorico Comiti concessit in Beneficium feudale, iam Jure, quam gladio ad sacrum Romanum intuitu revocare Imperium.*

Audiens Comes Hollandiae Joannes Regem Albertum cum exercitu suorum contra se venire ad praedium, congregavit & ipse maximam multitudinem pugnatorum, confortatusque & viribus, & animo, Regis Alberti intrepidus praestolabatur adventum. Rex autem cum didicisset Comitis & vires, & constantiam animi, contra eum venire ad bellum non audebat, sed mediante Archiepiscopo Colonienfium Treugas interposuit, & pro confirmatione pacis Comitem ad Principum sententiam vocavit: quo veniente, Hollandiam in feudum accepit.

Anno praescripto, septimo die mensis Aprilis, obiit Dominus Godfridus hujus Monasterij Hirsau. Abbas nonus atque vicefimus, anno Regiminis sui septimo cum uno mense & viginti quatuor diebus exacto: in majori Ecclesia cum honore sepultus.

De Henrico secundo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXX. qui praesuit annis xvi. mensibus x. diebus xx.

Mortuo Abbate Godfrido, & in medio Ecclesiae juxta morem Ordinis sepulto, convenientes in unum Fratres cum Priore, qui poterant interesse novi Pastoris Electioni, anno praenotato undecima die mensis Aprilis, praemisissique ad Dominum orationibus consuetis, & praehabitis inter se tractatibus necessarijs, Henricum Congregationis Hirsaugianae Monachum in Abbatem hujus Monasterij tricesimum elegerunt, qui confirmatus & benedictus per ministerium Friderici de Bolandia Episcopi Spirensis Ecclesiae praesuit annis xvi. mensibus x. & diebus viginti, non satis utiliter pro Monasterio sed

Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis

Rex Albertus pro Hollandia comitatus ducit.

Hannoniae Comes Hollandiam suscepit ab Imperio.

Godfridus Abbas hujus Caenobij moritur.

Henricus fit Abbas Hirsaug. XXX.

Hirsaug

An Hirsaug

75 II

S.V
15